

Definiții și perspective de abordare a complementului

După cum reiese din lucrările de specialitate, **complementul** „*reprezintă funcția unui constituent al grupului nominal cerut obligatoriu de centrul nominal.*”

Obligativitatea nu exclude posibilitatea de omisiune a complementului. Omisiunea este acceptată curent de unele verbe ca în cazul utilizărilor absolute: *Elevul citește*; sau este accidentală într-un context dialogic: *-Cumpărăm mere? – Cumpărăm.*

Determinarea prin complinire urmărește să pună în relație o acțiune sau o însușire cu un obiect sau o circumstanță care mijlocește realizarea acțiunii sau atribuirea însușirii.

Funcția de *complement* se dezvoltă în interiorul unei relații de dependență pe care o generează, ca regent, prin excelență *verbul*. Complementul descrie câmpul semantico-sintactic desfășurat de verbul (sau adjectivul, adverbul, interjecția)-regent, prin valențele sale sintactice.

Așa cum se demonstrează și în lucrările mai recente de gramatică românească, inventarul tipurilor de complemente este unul diferit, în funcție de perspectivele de abordare.

Gramatica tradițională românească descrie *sintaxa* ca un inventar de părți de propoziție și tipuri de propoziție care îndeplinesc, în frază, funcții sintactice specifice.

Sintaxei tradiționale i se reproșează logismul și semanticismul. Aceasta surprinde elementul semantic, aprecierea subiectivă în formularea definițiilor.

Complementele se clasifică după ceea ce exprimă ele față de termenul determinat : cine suferă acțiunea, cui i se atribuie o acțiune, o stare sau o însușire, de cine este săvârșită o acțiune pasivă sau în ce împrejurări se săvârșește o acțiune su există o însușire.

Astfel că, în funcție de conținutul complinirii și de mijloacele proprii de realizare se disting două tipuri de complemente: *complemente necircumstanțiale* (directe, indirecte și de agent) și *complementele circumstanțiale* (toate tipurile de acest fel).

Dacă gramatica tradițională acordă ca rol principal elementul semantic în definirea pozițiilor sintactice, **gramatica structurală** caută în definirea acestora modalități care să nu apeleze la sens, „*modalități de identificare și diferențiere a pozițiilor sintactice care să nu invoce conținutul.*”

Se observă că există situații care nu pot permite încadrarea a două tipuri diferite de realizări sintactice, în aceeași poziție sintactică. Este situația *complementului prepozițional* care reprezintă un tip diferit de *complementul indirect* (în dativ). De asemenea *complementul direct* (cu sau fără prepoziție) în acuzativ reprezintă o poziție sintactică diferită de *complementul secundar* sau de *complementul intern*.

Autoarea, Valeria Guțu Romalo, consideră că „*definițiile formale reduc numărul construcțiilor susceptibile de a fi interpretate ca reprezentând diverse -două sau mai multe- părți*”

propoziție distincte...” și clasifică pozițiile sintactice în poziții ce aparțin structurilor primare și poziții sintactice a căror ocurență este condiționată de caracterul derivat al enunțului.

Pozițiile sintactice aparținând structurilor primare se împart în trei grupe. O primă grupă cuprinde pozițiile definite prin particularități de caz (*complementul direct, complementul indirect, subiectul și numele predicativ*); o altă grupă cuprinde acele poziții definite prin compatibilitatea realizării printr-un adverb (*complementul de loc, de timp, de mod, de scop, de cauză, concesiv*) iar ultima grupă cuprinde *complementul prepozițional* și construcțiile *complementului de relație*. *Predicatul* ocupă o poziție specială în cadrul structurilor primare deoarece nu acceptă realizări comune cu niciuna din celelalte clase de substituție.

Pozițiile sintactice specifice structurilor derivate se grupează în două clase, după cum presupun una sau două structuri primare. *Complementul de agent* presupune o singură structură primară iar celelalte (*predicativul suplimentar, complementul sociativ, complementul opozițional, cumulativ și de excepție*) presupun două structuri primare.

Tot Gabriela Pană Dindelegan își exprimă opțiunea pentru sintaxa transformațională. Structura de adâncime este organizată în categorii sintactice și nu semantice. Adoptarea transformaționalismului de tip chomskyan se explică prin calitatea acestuia de a asigura descrierea sintactică structurală a enunțurilor generate, creându-se astfel puntea de legătură cu oricare dintre orientările moderne și, de asemenea, cu sintaxa tradițională.

Pe de altă parte, în anumite condiții, autoarea sugerează necesitatea „*combinării modalității de descriere strict sintactică, specifică lui N. Chosky cu o descriere cazuală (semantică)*” și explică faptul că deși adoptă transformaționalismul evită, în mod deliberat, „*aparatură prea tehnic, cu reguli formalizate, cu restricții stricte de ordonare a regulilor*” deoarece transformaționalismul nu se reduce la o tehnică de descriere ci reprezintă „*o concepție asupra modului de funcționare a limbajului uman, deci o teorie a limbii.*”

În funcție de relațiile stabilite cu regentul verbal autoarea clasifică complementele în: „*argumente care pot fi și complemente și adjuncți sau circumstanțiale.*”

O diferență între *complemente și circumstanțiale* realizează și **GRAMATICA ACADEMIEI LIMBII ROMÂNE**. Această lucrare definește complementul ca „*o complinire obligatorie a centrului de grup, component intim legat sintactico-semantic de grup.*” Circumstanțialele sunt considerate determinări sintactice facultative, reprezentând un ansamblu de funcții sintactice caracterizate mai mult semantic.

Un tip special de complement în concepția acestei gramatici este *subiectul*. Drept tipuri de complemente sunt considerate și *numele predicativ* și *complementul predicativ al obiectului*, deosebite de celelalte prin interpretarea lor semantică.

Unele complemente reorganizate dobândesc trăsătura de a se distinge prin condiționare sintactică. *Complementul de agent*, de exemplu, este condiționat de pasivitatea verbului iar *complementul comparativ* este condiționat de construcția realizată prin mărci ale comparației. *Predicativul suplimentar* este inclus în clasa complementelor deoarece derivă din structuri propoziționale complete.

BIBLIOGRAFIE

Guțu Romalo, Valeria- *Sintaxa limbii române. Probleme și interpretări*, EDP, București, 1973.

Guțu Romalo, Valeria- *Corectitudine și greșeală*, București, 2008.

Pană Dindelegan, Gabriela- *Teorie și analiză gramaticală*, Ed. Coresi, București 1992.

Pană Dindelegan, Gabriela- *Morfosintaxa limbii române*, oct. 2010.

Pană Dindelegan, Gabriela- *Sintaxa grupului verbal*, București, 1999.

Gramatica limbii române, Ediția a II-a revăzută și adăugită, vol I și II, Editura Academiei, București, 2008

Prof. Lenuța GEAMBAȘ

Școala Gimnazială Sarighiol de Deal, jud.Tulcea

